

BKv 82.

I. A Btk. 47. § (4) bekezdés e) pontja csak azokban az esetekben alkalmazható, amikor az elítélt szabadságvesztése letöltésére vonatkozó bírósági felhívás tartalmazza azt a tájékoztatást, hogy nem bocsátható feltételes szabadságra, aki a szabadságvesztés letöltését önhibájából nem kezdte meg.

II. Amennyiben az elítéltet a jogerős ítélettel kiszabott szabadságvesztése esetében a Btk. 47. § (4) bekezdés e) pontja alapján kizárják a feltételes szabadság kedvezményéből, majd e büntetést összbüntetésbe foglalják, akkor önmagában ez az ok nem akadályozza az összbüntetésből feltételes szabadságra bocsátásnak.

I. 1. a) A 2009. évi LXXX. törvény - 2009. augusztus 9. napján hatályba lépett - 9. § (2) bekezdése szerinti módosítás alapján nem bocsátható feltételes szabadságra, aki a szabadságvesztés letöltését önhibájából nem kezdte meg (Btk. 47. § (4) bek. e) pont).

A módosításhoz fűzött indokolás szerint "az új szabály azt juttatja kifejezésre, hogy a büntetés végrehajtása során tanúsított kifogástalan magatartás magában foglalja a szabadságvesztés önkéntes megkezdését is".

Egyidejűleg hatályba lépett a 2009. évi LXXX. törvény 53. §-a szerinti módosítás is, amely az 1979. évi 11. tvr.-t (Bv.tvr.) - a feltételes szabadságra bocsátás kizártságának megállapításáról szóló - új 17. §-al egészítette ki.

A 2009. évi LXXX. törvény átmeneti rendelkezéseket nem tartalmaz.

b) Kétségtelen, hogy a Btk. 47. § (4) bekezdés e) pontja az elítélltre nézve - az elkövetéskori büntető törvényhez képest - hátrányosabb rendelkezés; a Btk. 2. § alkalmazásának azonban nincs helye.

A Btk. 47. § (4) bekezdés e) pontjának alkalmazása - a módosításhoz fűzött indokolásból is kitűnően - a végrehajtási jog körébe tartozó, mérlegelendő kérdés, csakúgy mint a feltételes szabadságra bocsáthatóság törvényi lehetőségének kérdése. Mindkettő az elítéltnak a végrehajtás vonatkozásában tanúsított magatartásához kapcsolódik.

A Btk. 47. § (4) bekezdés e) pontja önmagában nem változtat az elítélt büntetőjogi helyzetén. Az utóbb hatályba lépett módosítás folytán nem a törvény erejénél fogva kizárt a feltételes kedvezmény, hanem csak akkor, ha erre az elítélt önhibája - mint vizsgálándó, ehhez képest mérlegelendő körülmény - alapot ad.

Az elítélt önhibás magatartása az a többlet, ami a rendelkezést megalapozza. Az önhiba utólagos tanúsítása pedig nincs összefüggésben sem az elbírált bűncselekmény elkövetési magatartásával, sem a jogerős ítélettel alkalmazott jogkövetkezményekkel.

c) Értelemszerű, hogy a perbíró ítéletében nem rendelkezhet a Btk. 47. § (4) bekezdés e) pontja alapján a feltételes kedvezményből kizárásról, mivel azt kizárólag jövőbeni esemény - a jogerős ítélettel kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának önhibából való meg nem kezdése - alapozhatja meg.

A Bv.tvr. 17. § (2) bekezdése alapján az ilyen döntés a büntetés-végrehajtási bíró hatáskörébe tartozik.

2. a) A Btk. 47. § (4) bekezdés e) pontja - az alkalmazás feltételeként - előzetes figyelmeztetési, kioktatási kötelezettséget nem ír elő.

Ugyanakkor a Be. 43. § (2) bekezdés f) pontja, valamint a Be. 62. §-a alapján a terhelt - a nyomozóhatóság, az ügyész és a bíróság által - tájékoztatásra jogosult büntetőeljárási jogairól és kötelezettségeiről.

Az 1979. évi 11. tvr. (Bv. tvr.) 6. § (7) bekezdése alapján - eltérő rendelkezés hiányában - a büntetés-végrehajtási bíró eljárására a büntetőeljárás szabályai irányadók.

A Bv.tvr. 2. § (6) bekezdése alapján az elítélt köteles magát a büntetés végrehajtásának alávetni. A Bv.tvr. 3. §-a alapján a büntetés végrehajtását a bíróság rendeli el; a végrehajtás a bíróság, a büntetés-végrehajtási szervezet, a rendőrség, valamint az e törvényben meghatározott más szervek feladata, a végrehajtásban más szervek és szervezetek is közreműködnek.

A 9/2002. (IV. 9.) IM rendelet 22-38. §-a rendelkezik a szabadságvesztés végrehajtása érdekében teendő intézkedésekről.

A 9/2002. (IV. 9.) IM rendelet - a 30/2009. (VIII. 7.) IRM rendelet 3. §-a által módosított, 2009. augusztus 9. napjától hatályos - 23. § (3) bekezdése szerint:

"Ha a bv. bíró megállapítja, hogy a szabadságvesztés végrehajtásának nincs akadálya, az elítéltet felhívja a szabadságvesztés végrehajtásának megkezdésére. A felhívás tartalmazza, hogy az elítélt a szabadságvesztés végrehajtásának megkezdésére melyik bv. intézetben, milyen időpontban jelenjen meg. A felhívás tartalmazza továbbá, a tájékoztatást arról, hogy nem bocsátható feltételes szabadságra, aki a szabadságvesztés letöltését önhibájából nem kezdte meg."

Megelőzően a 9/2002. (IV. 9.) IM rendelet 23. § (3) bekezdése kioktatási kötelezettséget nem írt elő.

A 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet 10. §-a alapján a szabadságvesztés végrehajtása végett történő befogadás alapjául szolgáló iratok:

a) jogerős bírósági ítéletről szóló bírói értesítés;

- b) elővezetésről szóló rendelkezés;
- c) elfogató parancs;
- d) a szabadságvesztés letöltésére vonatkozó bírósági felhívás;
- e) a szabadságvesztés ideiglenes fogamatba vételére vonatkozó ügyészi vagy bírói intézkedés;
- f) az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium külföldi bíróság által kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának átvételéről szóló értesítés.

Ha a bíróság - 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet 10. § d) pontja szerinti - felhívására az elítélt az illetékes büntetés-végrehajtási intézetben jelentkezik, akkor ezen intézet az elítéltet

- a 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet 14. § (1) bekezdés d) pontja alapján tájékoztatja a jelentkezési kötelezettségéről és a kötelezettség elmulasztásának jogkövetkezményeiről; és
- a 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet 14. § (1) bekezdés b) pontja alapján útba indítja a végrehajtásra kijelölt intézetbe.

b) A hivatkozott jogszabályok alapján

- a bv. bírót általános (megelőző) kioktatási kötelezettség terheli - figyelemmel az 1979. évi 11. tvr. 6. § (7) bekezdésére - a Be. 43. § (2) bekezdés f) pontja, illetve 62. §-a alapján;
- a bv. intézetet általános (megelőző) kioktatási kötelezettség terheli a 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet 14. § (1) bekezdés d) pontja alapján;
- a bv. bírót 2009. augusztus 9. napjától, a Btk. 47. § (4) bekezdés e) pontja vonatkozásában, kifejezett kioktatási kötelezettség terheli a 9/2002. (IV. 9.) IM rendelet - 30/2009. (VIII. 7.) IRM rendelet 3. §-ával módosított - 23. § (3) bekezdése alapján.

c) Abból, hogy a Btk. 47. § (4) bekezdés e) pontjának hatálybalépésével egyidejűleg módosult a 9/2002. (IV. 9.) IM rendelet 23. § (3) bekezdése, előírva a kioktatási kötelezettséget, az következik, hogy a Btk. 47. § (4) bekezdés e) pontja csak azokban az esetekben alkalmazható, amikor a szabadságvesztés letöltésére vonatkozó bírósági felhívás az ezirányú kioktatási kötelezettséget tartalmazta. Ez áll összhangban a bv. bírót is terhelő - figyelemmel az 1979. évi 11. tvr. 6. § (7) bekezdésére, a Be. 43. § (2) bekezdés f) pontja, illetve 62. §-a alapján fennálló - általános (megelőző) kioktatási kötelezettség rendeltetésével.

II. 1. Amennyiben az elítéltet a jogerős ítélettel kiszabott szabadságvesztése esetében a Btk. 47. § (4) bekezdés e) pontja alapján kizárják a feltételes szabadság kedvezményéből, majd e büntetést összbüntetésbe foglalják, akkor az összbüntetés vonatkozásában - ez okból - nem lesz kizárt a feltételes szabadságra bocsátás.

Jelentősége van ugyanis annak, hogy a Btk. 47. § (4) bekezdés e) pontja értelmében egy adott szabadságvesztés végrehajtása megkezdésének önhibából elmaradása miatt történik a feltételes szabadság kedvezményéből kizárás.

Ha az elítélt a feltételes szabadság kedvezményében - a végrehajtás alatt tanúsított magatartása miatt - nem részesül, akkor ezáltal utóbb nem lesz kizárva az összbüntetés vonatkozásában a feltételes szabadság lehetőségéből. A Btk. 47. § (4) bekezdés e) pontja szerinti önhiba tanúsítása pedig - a törvénymódosításhoz fűzött indokolásból kitűnően - éppúgy mérlegelendő a kedvezmény tekintetében, mint a végrehajtás alatti más magatartás.

2. a) A 3/2002. BJE értelmezése alapján az összbüntetési ítélet rendelkező részében csak olyan rendelkezésnek van helye, amelyet az alapítélet is tartalmazott.

A feltételes szabadságból - a Btk. 47. § (4) bekezdés e) pontja alapján - történt kizárásról nem az összbüntetés alapítélete rendelkezik. Következésképpen az ilyen kizáró rendelkezés kívül esik az összbüntetésbe foglaláson.

b) Ha mielőtt a büntetés-végrehajtási bíró a terheltet felhívta volna a szabadságvesztés megkezdésére, e büntetést (így például a Be. 327. § (4) bekezdése szerint) összbüntetésbe foglalják, a terhelt pedig - önhibájából - az összbüntetés végrehajtása végett kibocsátott bírósági felhívásnak nem tesz eleget, akkor a feltételes szabadságból történt kizárása értelemszerűen az összbüntetésre vonatkozik.

A feltételes szabadságból történt kizárásra vonatkozó rendelkezés azonban ilyenkor is a büntetés-végrehajtási bíró, s nem pedig az összbüntetési ítéletet meghozó bíró hatáskörébe tartozik, s ilyenkor sem az összbüntetési ítéletben kell róla rendelkezni.

Budapest, 2009. december 16.

Dr. Kónya István s.k.
kollégiumvezető

Dr. Márki Zoltán s.k.
a kollégium jegyzője